

STANOVISKO

KE ZPRÁVĚ O PLNĚNÍ STÁTNÍHO ROZPOČTU
ČESKÉ REPUBLIKY ZA 1. POLOLETÍ

2020

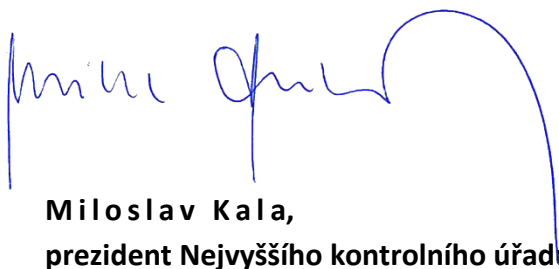
Praha 11. 12. 2020
Sp. zn.: 208/20-NKU45/392/20

Stanovisko
ke Zprávě o plnění státního rozpočtu České republiky
za 1. pololetí 2020

(k sněmovnímu tisku č. 1085/0)

**předkládané v souladu s ustanovením § 5 zákona č. 166/1993 Sb.,
o Nejvyšším kontrolním úřadu**

Předkládá: Miloslav Kala,
prezident Nejvyššího kontrolního úřadu

Stanovisko Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) je rozvrženo do následujících částí:

I.	Úvodní slovo prezidenta NKÚ	3
II.	Ekonomický vývoj České republiky.....	5
III.	Změny zákona o státním rozpočtu České republiky	8
IV.	Příjmy státního rozpočtu.....	12
V.	Výdaje státního rozpočtu	19
VI.	Saldo hospodaření státního rozpočtu a výhled plnění do konce roku 2020.....	26
VII.	Výsledky hospodaření územních rozpočtů.....	29
	Seznam použitých zkratk	32

Redakční poznámka:

Redakční uzávěrka pro *Stanovisko ke Zprávě o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2020* byla stanovena na 9. 10. 2020. Hodnoceno bylo primárně období 1. poloviny roku 2020, v případě věcných souvislostí je zmíněn i vývoj ve 3. čtvrtletí 2020. V materiálu není sjednocen počet desetinných míst, a to z důvodu používání různých zdrojů (některé zdroje uvádějí pouze zaokrouhlená čísla nebo čísla zaokrouhlená na odlišný počet desetinných míst). Dále může v materiálu dojít k drobným odchylkám hodnot z důvodu zaokrouhlování. V materiálu jsou čísla zaokrouhlena pouze na jedno nebo dvě desetinná místa, avšak NKÚ při výpočtech používá přesná čísla s více desetinnými místy. Z tohoto důvodu se některé uvedené výpočty nemusí shodovat. NKÚ pracuje zejména s daty ze zpráv o plnění státního rozpočtu České republiky, z informačního portálu MONITOR, zpráv Českého statistického úřadu a databází Eurostatu.

I. Úvodní slovo prezidenta NKÚ

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

držíte v ruce stanovisko NKÚ ke stavu rozpočtu naší země a její ekonomické kondici v první polovině roku 2020. Nejdříve pár čísel...

V druhém čtvrtletí 2020 HDP meziročně klesl o 11 %, což byl nejvyšší propad v historii samostatné České republiky.

Klesly výdaje na spotřebu domácností i investiční aktivita. Vývoz se meziročně propadl o 23,3 %, dovoz o 18,2 %.

Počet ekonomicky neaktivních obyvatel se v 2. čtvrtletí 2020 zvýšil o 86 tisíc osob, což bylo nejvyšší zvýšení v historii ČR.

Cenová hladina (měřená deflátorem HDP) v 2. čtvrtletí 2020 meziročně vzrostla o 4,2 %, což znamenalo nejvyšší nárůst od 1. čtvrtletí 2009 a druhou nejvyšší inflaci v rámci EU.

Státní rozpočet na rok 2020 počítal se schodkem 40 mld. Kč. V prvním pololetí prostřednictvím dvou novelizací zákona o státním rozpočtu byl schodek navýšen na 300 mld. Kč, třetí novelizací pak v červenci 2020 došlo k prohloubení deficitu státního rozpočtu na 500 mld. Kč.

Ve srovnání s 1. pololetím 2019 došlo ve stejném období 2020 ke snížení příjmů rozpočtu o 44,21 mld. Kč.

Inkaso daně z příjmů fyzických osob meziročně kleslo o 13,90 mld. Kč (tj. o 18,52 %).

Výběr daní z příjmů právnických osob se meziročně snížil o 17,33 mld. Kč (tj. o 25,04 %).

Inkaso daně z přidané hodnoty meziročně pokleslo o 8,20 mld. Kč (tj. o 6,06 %).

Došlo i k meziročnímu snížení příjmů ze spotřebních daní včetně energetických daní ve výši 4,91 mld. Kč (tj. o 6,46 %).

Příjmy z pojistného na sociální zabezpečení se meziročně snížily o 2,87 mld. Kč (tj. o 1,05 %). S ohledem na očekávaný budoucí vývoj plnění pojistného na sociální zabezpečení byl v rámci změn zákona o státním rozpočtu původně schválený rozpočet snížen o 30 mld. Kč.

Oproti prvnímu pololetí roku 2019 došlo ke zvýšení výdajů o 17,05 % (meziroční nárůst o 130,35 mld. Kč).

Na vyšším meziročním čerpání běžných výdajů se nejvíce podílely výdaje na sociální dávky, které meziročně vzrostly o 39,69 mld. Kč (tj. o 13,25 %).

Neinvestiční transfery krajům se meziročně zvýšily o 14,79 mld. Kč (tj. o 15,51 %) zejména kvůli zvýšeným výdajům na regionální školství a lůžkovou péči.

Hospodaření státního rozpočtu skončilo k 30. 6. 2020 schodkem ve výši 195,25 mld. Kč. Jedná se o meziroční zhoršení oproti 1. pololetí roku 2019 o 174,56 mld. Kč. Zároveň jde o nejvyšší schodek v historii samostatné České republiky.

Ke konci roku 2020 pravděpodobně dojde k překročení státního dluhu ve výši 2 bilionů Kč.

Z předloženého výčtu je zřejmé, že zažíváme nejhlubší propad ekonomiky v historii České republiky. Státní rozpočet nebyl připraven na výrazné zpomalení ekonomiky ani na mimořádnou krizi, která nastala v souvislosti s pandemií onemocnění covid-19.

V souvislosti s touto nemocí bylo v 1. pololetí 2020 z kapitoly *Všeobecná pokladní správa* převedeno do ostatních kapitol státního rozpočtu celkem 42,33 miliardy korun. Na konci června bylo z těchto prostředků vyčerpáno 31,82 miliardy korun, což činilo 3,56 % celkových výdajů státního rozpočtu za první pololetí 2020. V druhém čtvrtletí 2020 došlo v souvislosti s onemocněním covid-19 k nárůstu neinvestičních transferů soukromoprávním subjektům, tyto transfery se za první pololetí meziročně zvýšily o 26,34 miliardy korun (o 63,98 %) na 67,51 miliardy korun.

Pandemii však není možné vinit ze všeho. Jen namátkou: tato zpráva mimo jiné konstatuje, že od začátku roku docházelo k meziročnímu zvyšování čerpání celkových výdajů (měsíčně o desítky miliard korun), meziroční nárůsty se týkaly zejména běžných (provozních) výdajů. Při zvyšování schodku státního rozpočtu v rámci novelizací zákona o státním rozpočtu nebyly – kromě snížení výdajů o 2,9 mld. Kč v kapitole Ministerstva obrany a 1,5 mld. Kč v kapitole Ministerstva dopravy – navrženy žádné úspory prostředků.

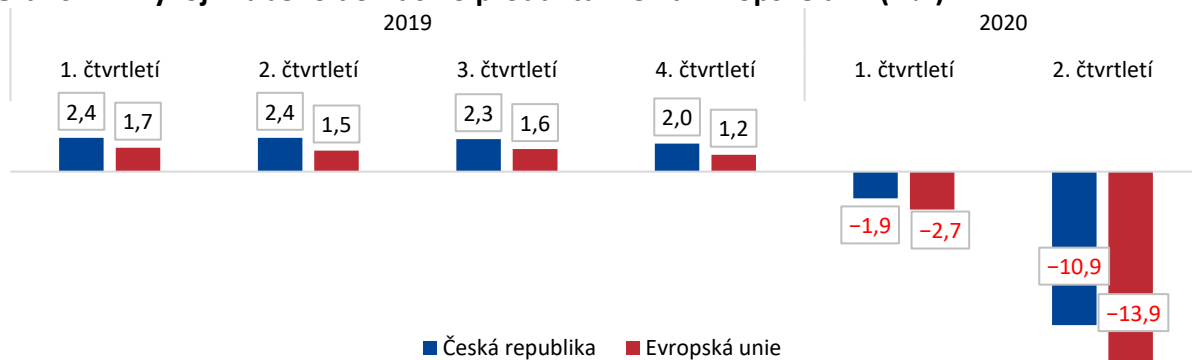
V kontextu výše zmíněných údajů pak budí oprávněnou obavu to, že vláda prosadila změnu zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, čímž si vytvořila prostor pro vysoké rozpočtové schodky i v dalších letech.

Miloslav Kala,
prezident NKÚ

II. Ekonomický vývoj České republiky

V prvním čtvrtletí letošního roku začala celosvětovou ekonomiku ochromovat pandemie covidu-19¹ a následná opatření vlád jednotlivých zemí k zamezení masivnějšímu šíření tohoto onemocnění. Také česká vláda zareagovala v březnu 2020 zavedením razantních restriktivních opatření, která se již v prvním čtvrtletí roku projevila poklesem ekonomiky meziročně o 1,9 % hrubého domácího produktu (dále také „HDP“). V druhém čtvrtletí HDP meziročně klesl o 10,9 %, což byl nejvyšší propad v historii samostatné České republiky (dále také „ČR“). Přesto byl tento propad o něco nižší, než činil průměr Evropské unie (dále také „EU“) ve výši 13,9 %. Nejvyšší meziroční pokles HDP mezi státy EU zaznamenaly země, které byly v prvním pololetí 2020 nejvíce zasaženy onemocněním covid-19, a to Španělsko (o 21,5 %), Francie (o 18,9 %) a Itálie (o 18,0 %).

Graf č. 1 – Vývoj hrubého domácího produktu v ČR a Evropské unii (v %)

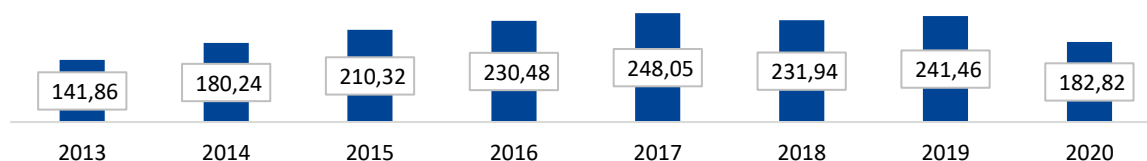
Zdroj: databáze Eurostatu (září 2020).

Pozn.: Zpráva o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2020 uvádí u ČR za 1. čtvrtletí 2020 hodnotu -1,6 % (data nejsou sezonně ani kalendářně očištěna).

Na propadu HDP se podílely všechny jeho složky kromě výdajů na konečnou spotřebu vládních institucí. Kvůli pesimistickému očekávání a snížení objemu mezd a platů se snížily výdaje na spotřebu domácností. Investiční aktivita klesla v druhém čtvrtletí 2020 o téměř 5 %. Zásadní podíl na výrazném poklesu HDP však mělo snížení přebytku bilance zahraničního obchodu se zbožím a službami (dle Českého statistického úřadu dosáhl meziroční propad vývozu 23,3 %, u dovozu to bylo 18,2 %). Na poklesu vývozu zboží se projevilo přerušování dodavatelských vztahů a slabá poptávka obchodních partnerů, dovoz byl limitován především domácí poptávkou. Jak ukazuje následující graf, o jednu čtvrtinu se meziročně propadl obchod s motorovými vozidly, který se v předchozích letech na růstu přebytku bilance zahraničního obchodu podílel největší měrou.

¹ Světová zdravotnická organizace označila dne 11. března 2020 šíření onemocnění způsobeného koronavirem SARS-CoV-2 za pandemii.

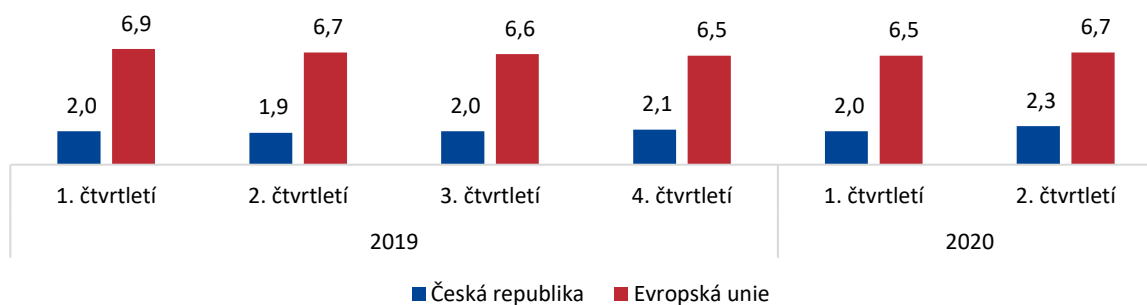
Graf č. 2 – Bilance zahraničního obchodu s motorovými vozidly za první pololetí v letech 2013–2020 (v mld. Kč)

Zdroj: Český statistický úřad.

Na trhu práce se protipandemická opatření vlády projevila především poklesem ekonomické aktivity. Počet ekonomicky neaktivních obyvatel² se v 2. čtvrtletí 2020 zvýšil o 86 tisíc na 3 645,3 tisíce osob, což bylo nejvyšší zvýšení v historii ČR. Míra nezaměstnanosti se, pravděpodobně i díky zavedení vládního programu *Antivirus*³, zvýšila jen velmi mírně. Za první pololetí 2020 dosáhla průměrné výše 2,2 %, a stále tak byla nižší než průměr EU (viz následující graf). Této skutečnosti napomohl také přetrvávající nerovnovážený stav na trhu práce, kdy nabídka volných pracovních míst výrazně převyšovala poptávku.

Graf č. 3 – Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR a EU (v %)

Zdroj: databáze Eurostatu (září 2020).

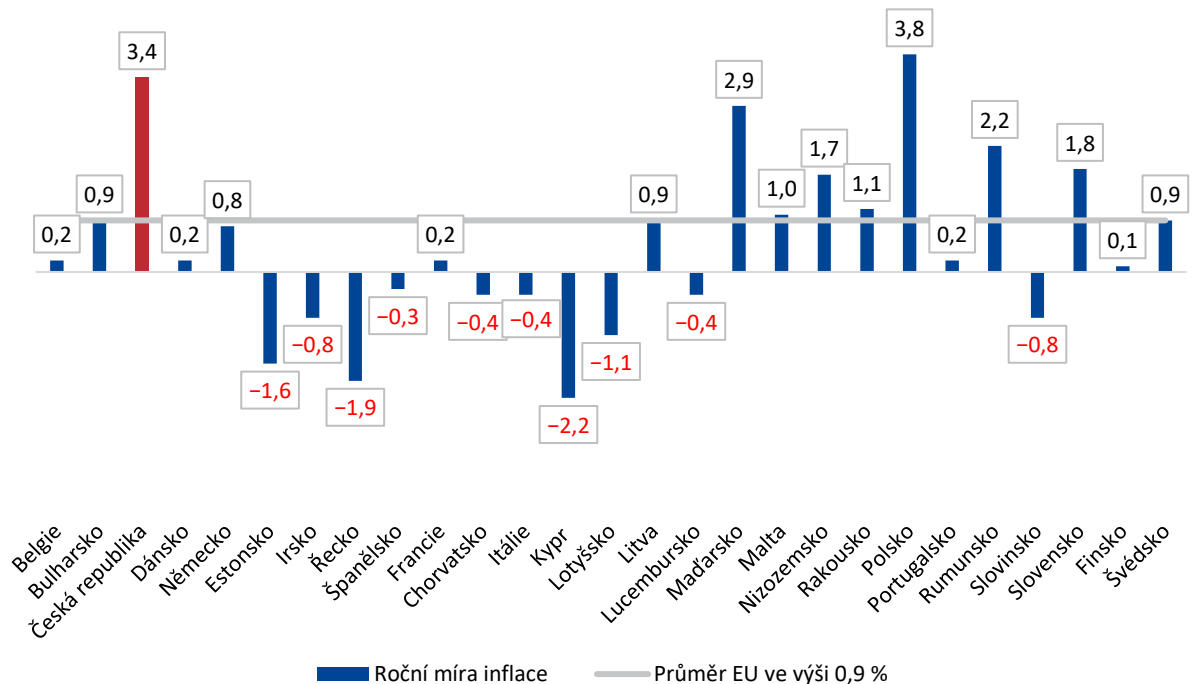
Pozn.: Zpráva o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2020 uvádí u ČR za 2. čtvrtletí 2020 hodnotu 2,4 %.

Cenová hladina (měřená deflátorem HDP) v 2. čtvrtletí 2020 meziročně vzrostla o 4,2 %, což znamenalo nejvyšší nárůst od 1. čtvrtletí 2009. Index spotřebitelských cen se v prvním pololetí zvýšil o 3,4 %, Česká republika tak v 1. pololetí 2020 dosahovala hned po Polsku druhé nejvyšší inflace z celé EU. Nejvíce se v ČR v prvním pololetí roku 2020 zvyšovaly ceny potravin, bydlení a energie, ke snížení cen došlo naopak v oblasti dopravy.

² Za ekonomicky neaktivní jsou v této souvislosti považovány osoby starší 15 let (na rozdíl od obecné definice, která zahrnuje i osoby 0–14 let). Jedná se především o starobní (nepracující) důchodce, nepracující žáky/studenty, invalidní osoby, nezaměstnané, kteří nesplňují podmínky pro zařazení do evidence nezaměstnaných, a osoby na rodičovské dovolené.

³ Program *Antivirus* je programem Ministerstva práce a sociálních věcí na ochranu zaměstnanosti. Díky němu stát prostřednictvím Úřadu práce ČR kompenzuje firmám prostředky vyplacené na mzdy, což by mělo zabránit masivnějšímu propouštění.

Graf č. 4 – Míra inflace v ČR a zemích EU v 1. pololetí 2020 (v %)

Zdroj: databáze Eurostatu (září 2020).

Pozn.: Zpráva o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2020 uvádí u ČR hodnotu -3,1 % (data nejsou sezonně ani kalendářně očištěna).

Pandemie covidu-19 zastihla českou ekonomiku v klesající fázi hospodářského cyklu a výsledkem byl nejhlubší propad ekonomiky v historii samostatné České republiky. Utlumeny byly téměř všechny oblasti národního hospodářství, především pak obchod, doprava, pohostinství a cestovní ruch. Silně zasažen byl také zpracovatelský průmysl. Na trhu práce se ekonomická recese v prvním pololetí 2020 projevila velmi mírně, míra nezaměstnanosti se začala, i díky vládním opatřením na podporu zaměstnanosti, zvyšovat jen pozvolna. Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj v červnu 2020 odhadla, že českou ekonomiku čeká v letošním roce propad ve výši 9,6 % HDP v případě, že by se jí vyhnula druhá vlna pandemie, nebo ve výši 13,2 % HDP v případě vypuknutí druhé vlny pandemie. V průběhu druhého pololetí letošního roku se epidemická situace začala opět významně zhoršovat a výhled ekonomického vývoje do konce roku 2020 je z tohoto důvodu zatížen vysokou mírou nejistoty a rizik jak vnějších, tak domácích. Ekonomický propad za rok 2020 proto pravděpodobně převyší odhad Ministerstva financí uvedený v aktualizované makroekonomické predikci⁴ ve výši 6,6 % HDP.

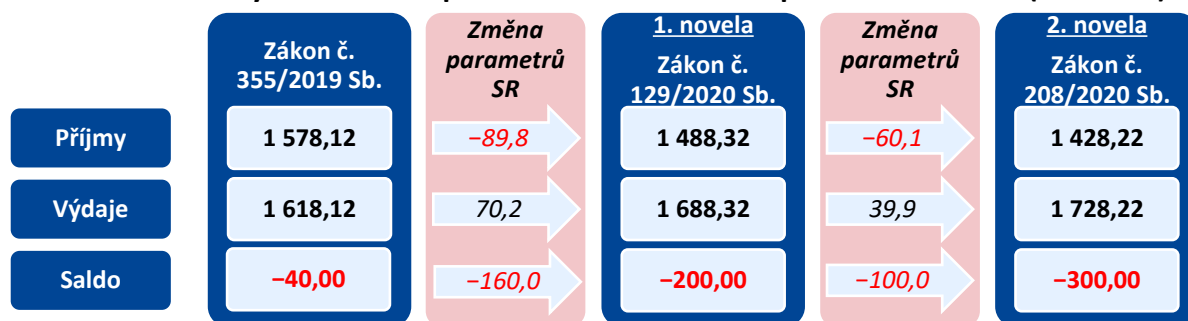
⁴ Makroekonomická predikce České republiky – září 2020.

III. Změny zákona o státním rozpočtu České republiky

Státní rozpočet (dále také „SR“) na rok 2020 byl schválen zákonem č. 355/2019 Sb.⁵ Makroekonomický rámec státního rozpočtu vycházel z makroekonomické predikce ČR⁶ a pro rok 2020 počítal s růstem tuzemské ekonomiky ve výši 2,2 % HDP a mírou nezaměstnanosti ve výši 2,3 %. Příjmy státního rozpočtu byly stanoveny ve výši 1 578,12 mld. Kč, výdaje měly činit 1 618,12 mld. Kč a výsledný schodek měl dosáhnout hodnoty 40 mld. Kč.

V průběhu prvního čtvrtletí letošního roku se na území České republiky objevilo onemocnění covid-19, které se rozšířilo z Číny téměř do celého světa. Z důvodu zamezení masivnějšímu šíření tohoto onemocnění přistoupila v březnu 2020 vláda ČR k velmi razantním opatřením, která utlumila chod téměř celé ekonomiky, především cestovního ruchu, obchodu a služeb, kultury a dopravy. V souvislosti s těmito opatřeními došlo v březnu a dubnu k dvěma novelizacím zákona o státním rozpočtu ČR. Jednalo se o zákon č. 129/2020 Sb.⁷ (dále také „první novela“) a zákon č. 208/2020 Sb.⁸ (dále také „druhá novela“). Nejzásadnější změny, které tyto novely v oblasti státního rozpočtu na rok 2020 přinesly, jsou uvedeny v následujícím schématu.

Schéma č. 1 – Změny v základních parametrech státního rozpočtu na rok 2020 (v mld. Kč)

Zdroj: zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020; zákon č. 129/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020; zákon č. 208/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020, ve znění zákona č. 129/2020 Sb.

Pro účely první novely aktualizovalo Ministerstvo financí makroekonomický výhled a na rok 2020 nově odhadlo pokles ekonomiky o 5,1 % HDP a nárůst míry nezaměstnanosti na 3,3 %. Kvůli očekávanému propadu především daňových příjmů došlo oproti původnímu rozpočtu ke snížení celkových příjmů o téměř 90 mld. Kč a naopak výdaje státního rozpočtu byly pro boj s onemocněním covid-19 o více než 70 mld. Kč navýšeny. Výsledný deficit hospodaření státního rozpočtu se v důsledku toho prohloubil o 160 mld. Kč na 200 mld. Kč.

⁵ Zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020.

⁶ *Makroekonomická predikce České republiky – červenec 2019* zpracovaná Ministerstvem financí v červenci 2019 a aktualizovaná k 21. srpnu 2019.

⁷ Zákon č. 129/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020. Účinnost od 26. března 2020.

⁸ Zákon č. 208/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020, ve znění zákona č. 129/2020 Sb. Účinnost od 27. dubna 2020.

Vzhledem k dalšímu vývoji ekonomiky po zavedení vládních opatření přistoupilo Ministerstvo financí již v dubnu k další novele zákona o státním rozpočtu. Při její přípravě zohlednilo nově zpracovanou Makroekonomickou predikci ČR z 6. dubna 2020, která zhoršila očekávaný propad ekonomiky na 5,6 % HDP. To se v rozpočtu odrazilo na dalším snížení daňových příjmů o 60,1 mld. Kč a navýšení výdajů o téměř 40 mld. Kč, což zvýšilo schodek státního rozpočtu o dalších 100 mld. Kč na 300 mld. Kč.

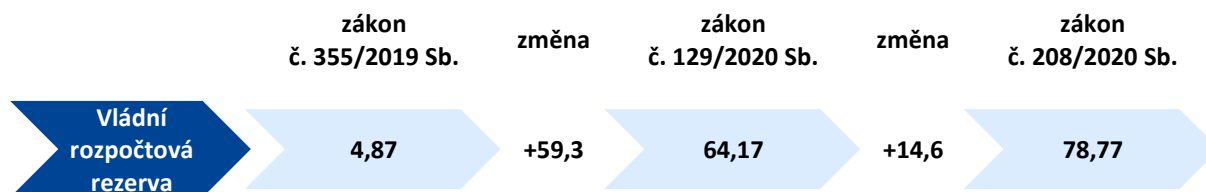
Následující tabulka ukazuje, ve kterých kapitolách státního rozpočtu došlo k úpravám na příjmové a výdajové straně rozpočtu.

Tabulka č. 1 – Změny příjmů a výdajů v kapitolách státního rozpočtu podle zákona č. 129/2020 Sb. a zákona č. 208/2020 Sb. (v mld. Kč)

Kapitola státního rozpočtu	Zákon č. 129/2020 Sb. (1. novela)		Zákon č. 208/2020 Sb. (2. novela)	
	Příjmy	Výdaje	Příjmy	Výdaje
307 – Ministerstvo obrany		-2,9		
313 – Ministerstvo práce a sociálních věcí	-25,0	-10,0	-5,0	
327 – Ministerstvo dopravy		-1,5		
328 – Český telekomunikační úřad	-7,0			
334 – Ministerstvo kultury		0,3		
374 – Správa státních hmotných rezerv	-0,6			
396 – Státní dluh		5,0		3,0
397 – Operace státních finančních aktiv	-1,5	20,0		
398 – Všeobecná pokladní správa	-55,7	59,3	-55,1	36,9
Změna celkem	-89,8	70,2	-60,1	39,9

Zdroj: informační portál MONITOR.

Největší změny byly provedeny v kapitole 398 – *Všeobecná pokladní správa*. Vzhledem k utlumení ekonomické aktivity v České republice i ve světě obě novely významně snížily odhad inkasa daňových příjmů. Nejvyšší propad je očekáván u daní z příjmů. U daně z příjmů fyzických osob došlo ke snížení rozpočtu o 39,6 mld. Kč, u právnických osob o 37,6 mld. Kč. Inkaso spotřebních daní se očekává nižší o 15,7 mld. Kč, než udával původní rozpočet na rok 2020, u daně z přidané hodnoty (dále také „DPH“) se čeká snížení o 13,9 mld. Kč. Výdaje kapitoly 398 – *Všeobecná pokladní správa* byly naopak zvýšeny celkem o 96,2 mld. Kč, z toho téměř 74 mld. Kč činilo navýšení vládní rozpočtové rezervy.

Schéma č. 2 – Vývoj prostředků vládní rozpočtové rezervy na základě novel zákona o státním rozpočtu (v mld. Kč)

Zdroj: zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020; zákon č. 129/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020; zákon č. 208/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020, ve znění zákona č. 129/2020 Sb.

Výdaje z vládní rozpočtové rezervy by měly být dle důvodové zprávy⁹ využity jak na podpůrná opatření vlády, tak na nákup ochranných pomůcek, plicních ventilátorů a dalšího nezbytného vybavení. O jejím využití rozhoduje vláda a ve vládou určeném rozsahu ministr financí. Zbylých 22,3 mld. Kč navíc oproti původnímu rozpočtu výdajů bylo kapitole 398 – *Všeobecná pokladní správa* převedeno na zabezpečení úhrady plateb za státní pojištěnce zvýšených od 1. června 2020. Ke snížení rozpočtu příjmů o 30 mld. Kč došlo v kapitole 313 – *Ministerstvo práce a sociálních věcí*, a to kvůli očekávanému zpomalení tempa růstu objemu mezd a platů, což se zásadním způsobem promítne do příjmů z pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. O 10 mld. Kč byly posíleny výdaje na dávky nemocenského pojištění, naopak 20 mld. Kč bylo z této kapitoly převedeno do kapitoly 397 – *Operace státních finančních aktiv* na financování předpokládaného deficitu důchodového systému. O 8 mld. Kč byly zvýšeny výdaje kapitoly 396 – *Státní dluh*, a to v souvislosti se zvýšenou výpůjční potřebou státu vinou zvýšení schodku na 200 mld. Kč, resp. 300 mld. Kč.

Během prvního pololetí roku 2020 byly schváleny dvě novely zákona o státním rozpočtu. Rozpočet příjmů se v důsledku toho snížil o 150 mld. Kč, výdaje se zvýšily o 110 mld. Kč a schodek hospodaření se prohloubil o 260 mld. Kč na 300 mld. Kč. Kromě snížení výdajů v rámci první novely o 2,9 mld. Kč v kapitole 307 – *Ministerstvo obrany* a 1,5 mld. Kč v kapitole 327 – *Ministerstvo dopravy* nebyly navrženy žádné další úspory prostředků.

Změna zákona o státním rozpočtu ve třetím čtvrtletí 2020

K třetí novelizaci zákona o státním rozpočtu došlo zákonem č. 323/2020 Sb.¹⁰ v červenci letošního roku. Jednalo se o další snížení příjmů (především daňových) o 63,4 mld. Kč (jak

⁹ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020, ve znění zákona č. 129/2020 Sb.

¹⁰ Zákon č. 323/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020, ve znění pozdějších předpisů. Účinnost od 16. 7. 2020.

z důvodu propadu ekonomiky, tak z důvodu diskrečních opatření¹¹), navýšení výdajů o 136,6 mld. Kč a prohloubení deficitu státního rozpočtu na 500 mld. Kč. Vládní rozpočtová rezerva byla navýšena o dalších 33,7 mld. Kč na celkových 112,5 mld. Kč. PSP ČR ke třetí novele zákona o státním rozpočtu schválila doprovodné usnesení, ve kterém požádala vládu, aby vypracovala koncepci konsolidace veřejných financí pro období 2021–2027 a v termínu do 30. září 2020 ji předložila PSP ČR. Do uvedeného termínu nebyla vládou žádná taková koncepce předložena.

Změna zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti

Kromě změn zákona o státním rozpočtu přistoupila vláda ČR v souvislosti s pandemií nemoci covid-19 také ke změně zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. Přijatá novela¹² zvyšuje pro rok 2021 hranici strukturálního deficitu ze současně platného 1 % HDP až na 4 % HDP. Mezi roky 2022 a 2027 by mělo být strukturální saldo snižováno meziročně alespoň o 0,5 p. b. Tím se vytvořil prostor pro případnou tvorbu vysokých schodků i v dalších letech. Proti této novele se ve svém vyjádření¹³ vyslovila i Národní rozpočtová rada, která zastropování strukturálního salda ve výši 4 % HDP vyhodnotila jako nadbytečné, neboť i předchozí znění zákona umožňovalo vládě přijmout nezbytná fiskální opatření. **Vzniklý zvýšený fiskální prostor nemusí být nezbytně využit pouze pro výdajová a příjmová opatření vztahující se k eliminaci ekonomických dopadů současné krize, a hrozí tudíž popření smyslu pravidel rozpočtové odpovědnosti. NKÚ otázku využití tohoto zvýšeného fiskálního prostoru po skončení pandemie covidu-19 hodnotí jako velmi rizikovou a bude tuto problematiku podrobně monitorovat.**

¹¹ Diskreční opatření jsou jednorázová opatření vlády na základě jejího volného rozhodování. Vláda k nim přistupuje tehdy, jestliže automatické stabilizátory nepůsobí dostatečně.

¹² Zákon č. 207/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, ve znění zákona č. 277/2019 Sb.

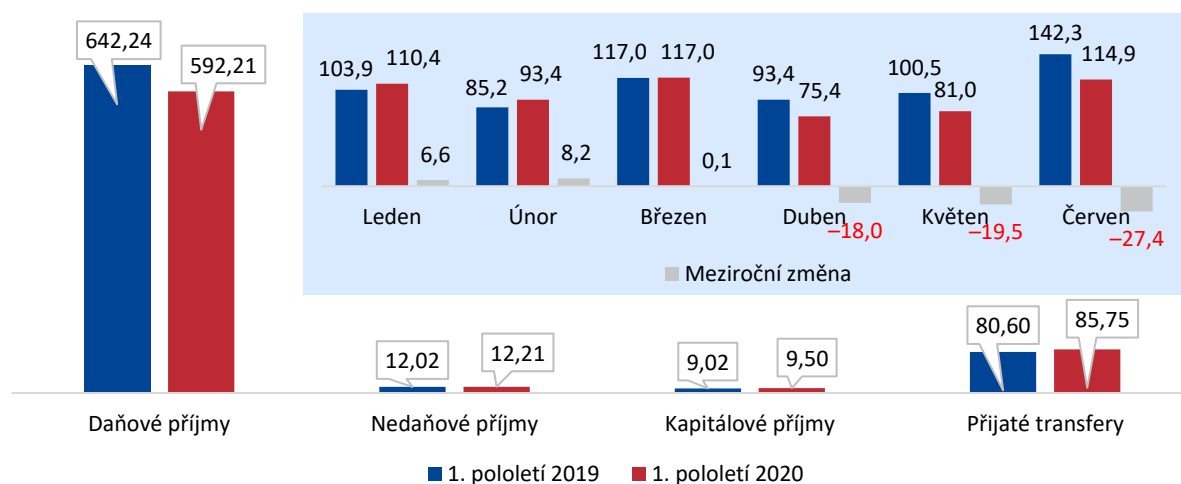
¹³ Vyjádření Národní rozpočtové rady ze dne 3. 4. 2020 k vládnímu návrhu změny zákona č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti.

IV. Příjmy státního rozpočtu

Příjmy státního rozpočtu za 1. pololetí 2020 dosáhly celkové výše 699,67 mld. Kč, tj. plnění rozpočtu příjmů stanoveného zákonem¹⁴ na 48,99 % (schválený rozpočet příjmů činil 1 428,22 mld. Kč). Ve srovnání s 1. pololetím 2019 došlo ke snížení příjmů o 44,21 mld. Kč. Zásadní vliv na výši plnění příjmů v hodnoceném období měla mimořádná vládní opatření přijatá v souvislosti s omezením rozšíření onemocnění covid-19 v České republice. Ministerstvo financí s ohledem na danou situaci realizovalo postupně soubor opatření (např. liberační balíčky¹⁵, protikrizový daňový balíček), která z důvodu poklesu ekonomické aktivity v průběhu března a následujících měsíců měla co nejvíce zmírnit negativní důsledky způsobené mimořádnými opatřeními přijatými vládou ČR s cílem omezit šíření onemocnění covid-19. Očekávaný pokles daňových příjmů se následně promítl do výše uvedené úpravy zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2020.

Graf č. 5 – Meziroční srovnání příjmů státního rozpočtu s detailním zobrazením inkasa daňových příjmů v jednotlivých kalendářních měsících (v mld. Kč)

Zdroj: informační portál MONITOR.

¹⁴ Zákon č. 208/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020, ve znění zákona č. 129/2020 Sb.

¹⁵ Liberační balíček je forma rozhodnutí ministryně financí podle § 260 odst. 1 písm. b) zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, o prominutí příslušenství daně a správního poplatku z důvodu mimořádné události; jednotlivá rozhodnutí byla uveřejněna ve *Finančním zpravodaji* 4/2020, 5/2020 a 9/2020.

V průběhu 1. pololetí 2020 byl původně stanovený rozpočet příjmů SR pro rok 2020 ve výši 1 578,12 mld. Kč snížen o 149,9 mld. Kč. Celkový propad příjmů SR způsobily daňové příjmy, které se meziročně snížily o 50,03 mld. Kč. Naopak nedaňové a kapitálové příjmy si zachovaly mírný meziroční růst o 0,67 mld. Kč. Zvýšení přijatých transferů o 5,16 mld. Kč oproti 1. pololetí 2019 bylo docíleno přijatými transfery z rozpočtu Evropské unie a finančních mechanismů (dále také „EU/FM“) včetně společné zemědělské politiky (dále také „SZP“).

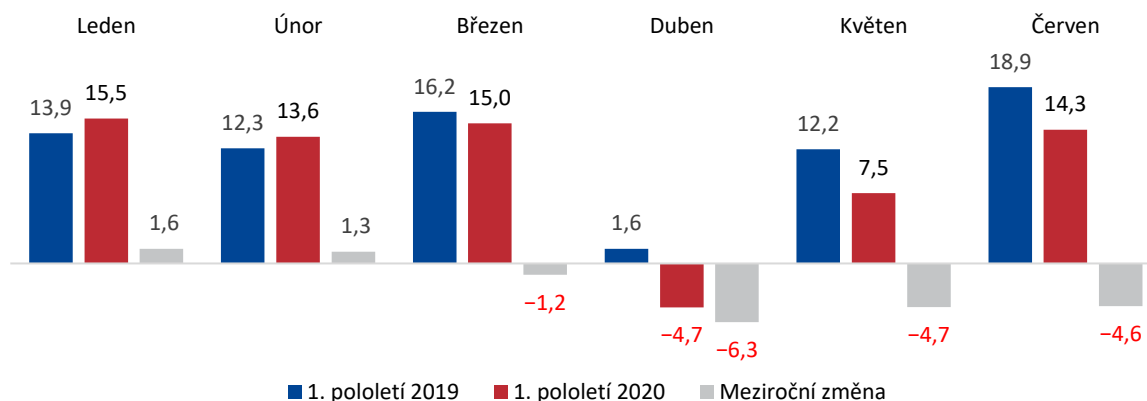
	1. pololetí 2019	1. pololetí 2020	
Daň z příjmů fyzických osob	75,05 mld. Kč	61,15 mld. Kč	↓ 13,90 mld. Kč
	Plnění RS na 45,32 %	Plnění RS na 45,03 %	

Pozn.: Při použití schváleného rozpočtu na rok 2020 platného na začátku roku by bylo plnění 34,86 %.

Při použití schváleného rozpočtu na rok 2020 platného od července 2020 by bylo plnění 46,79 %.

Inkaso daně z příjmů fyzických osob se meziročně snížilo o 13,90 mld. Kč (tj. o 18,52 %). Počáteční meziroční růst za měsíce leden a únor byl v průběhu následujících kalendářních měsíců zastaven z důvodu přijatých opatření k zamezení šíření nemoci covid-19. Celkové omezení ekonomické aktivity, zvýšený počet zaměstnanců s výkonem práce při snížené mzdě, dočasně nezaměstnaní v pozici osob samostatně výdělečně činných a prominutí nebo odklad záloh a plateb daně z příjmů fyzických osob byly faktory, které se následně promítly do meziročního poklesu inkasa této daně z příjmů. V návaznosti na očekávaný propad výběru daní z příjmů fyzických osob byl v 1. pololetí 2020 v rámci změn zákona o SR snížen schválený rozpočet daní z příjmů fyzických osob o 39,60 mld. Kč. Částečné zlepšení a postupné oživení ekonomické aktivity se již mírně promítlo ve 3. čtvrtletí 2020, kdy byl zastaven meziroční pokles inkasa daně z příjmů fyzických osob.

Graf č. 6 – Inkaso daně z příjmů fyzických osob v jednotlivých měsících (v mld. Kč)

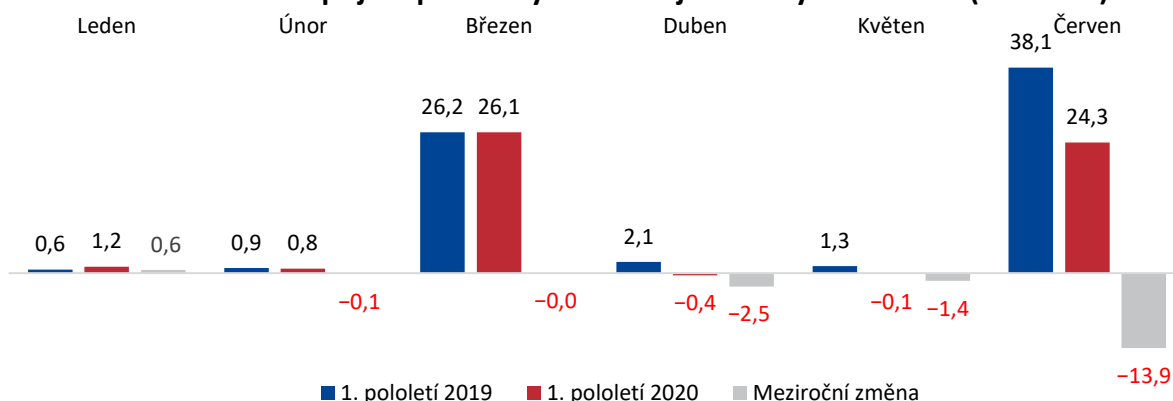
Zdroj: informační portál MONITOR.

	1. pololetí 2019	1. pololetí 2020	
Daň z příjmů právnických osob	69,21 mld. Kč	51,88 mld. Kč	↓ 17,33 mld. Kč
	Plnění RS na 55,64 %	Plnění RS na 57,64 %	

Pozn.: Při použití schváleného rozpočtu na rok 2020 platného na začátku roku by bylo plnění 40,66 %.
Při použití schváleného rozpočtu na rok 2020 platného od července 2020 by bylo plnění 66,68 %.

Do meziročního snížení daně z příjmů právnických osob ve výši 17,33 mld. Kč (tj. o 25,04 %) se obdobně jako u daně z příjmů fyzických osob promítlo výrazné omezení podnikatelské aktivity v době vyhlášení nouzového stavu. Důležitým opatřením realizovaným ze strany Ministerstva financí s cílem pomoci podnikatelským subjektům bylo prominutí červnové zálohy (druhá záloha u kvartálních plátců a první záloha u pololetních plátců) a rovněž posunutí lhůty pro podání daňového přiznání k dani z příjmů za rok 2019 a splatnosti daně do 18. srpna 2020. Tento krok se promítl do snížení rozpočtu příjmů z této daně o 37,60 mld. Kč.

Graf č. 7 – Inkaso daně z příjmů právnických osob v jednotlivých měsících (v mld. Kč)

Zdroj: informační portál MONITOR.

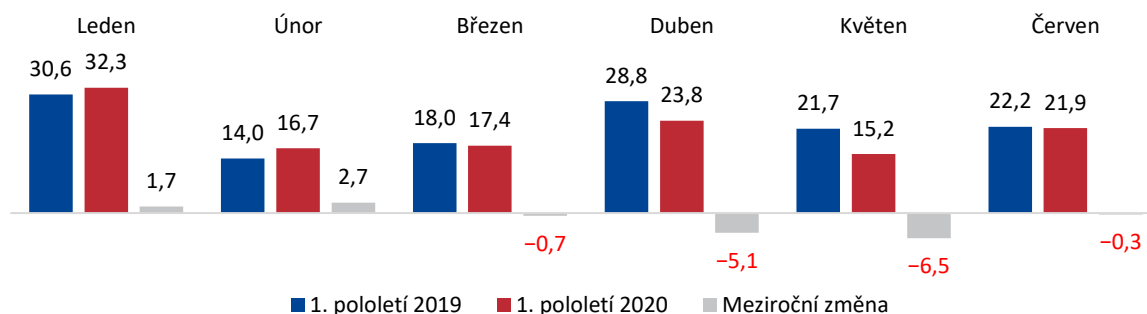
	1. pololetí 2019	1. pololetí 2020	
Daň z přidané hodnoty	135,46 mld. Kč	127,26 mld. Kč	↓ 8,20 mld. Kč
	Plnění RS na 45,47 %	Plnění RS na 41,61 %	

Pozn.: Při použití schváleného rozpočtu na rok 2020 platného na začátku roku by bylo plnění 39,80 %.
Při použití schváleného rozpočtu na rok 2020 platného od července 2020 by bylo plnění 43,84 %.

Inkaso daně z přidané hodnoty se meziročně snížilo o 8,20 mld. Kč (tj. o 6,06 %) na celkových 127,26 mld. Kč. Po meziročním růstu výběru DPH za měsíce leden a únor o 4,38 mld. Kč bylo inkaso této daně ovlivněno v následujících měsících hodnoceného období propadem maloobchodních tržeb z důvodu omezení ekonomické aktivity v návaznosti na přijatá

opatření k zamezení šíření onemocnění covid-19. Ke zmírnění nepříznivých ekonomických dopadů pandemie na podnikatele i firmy byl zákonem č. 137/2020 Sb.¹⁶ prodloužen odklad zahájení 3. a 4. vlny elektronické evidence tržeb až na 1. ledna 2021¹⁷. Tyto vlny elektronické evidence tržeb měly původně přinést pozitivní efekt v podobě zvýšení příjmů z DPH o více než 1 mld. Kč. Negativní dopad na inkaso DPH mělo také snížení sazby daně na teplo a chlad¹⁸ z 15 % na 10 % od začátku roku a dále snížení sazby daně na 10 % u některých služeb a zboží¹⁹ od 1. května 2020. Vývoj plnění inkasa DPH v následujícím 3. čtvrtletí 2020 po uvolnění krizových opatření se vrátil do mírného meziročního růstu (4,49 mld. Kč).

Graf č. 8 – Inkaso daně z přidané hodnoty v jednotlivých měsících (v mld. Kč)

Zdroj: informační portál MONITOR.

	1. pololetí 2019	1. pololetí 2020	
Spotřební daně včetně energetických daní	75,91 mld. Kč	71,00 mld. Kč	↓ 4,91 mld. Kč
	Plnění RS na 48,23 %	Plnění RS na 46,65 %	

Pozn.: Při použití schváleného rozpočtu na rok 2020 platného na začátku roku by bylo plnění 42,29 %.

Při použití schváleného rozpočtu na rok 2020 platného od července 2020 by bylo plnění 47,40 %.

Na meziročním snížení příjmů ze spotřebních daní včetně energetických daní ve výši 4,91 mld. Kč (tj. o 6,46 %) se nejvíce podílelo inkaso daně z minerálních olejů (důsledek výrazného úbytku přepravních výkonů v osobní a nákladní dopravě během měsíce března a dubna), které kleslo o téměř 4,0 mld. Kč. Příjmy ze spotřební daně z tabákových výrobků přes počáteční vyšší inkaso (předzásobením se plátců daně tabákovými nálepkami před začátkem účinnosti vyšší spotřební daně) rovněž meziročně klesly, a to o 0,81 mld. Kč. Rovněž u této skupiny daní Ministerstvo financí předložilo a Poslanecká sněmovna

¹⁶ Zákon č. 137/2020 Sb., o některých úpravách v oblasti evidence tržeb v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu.

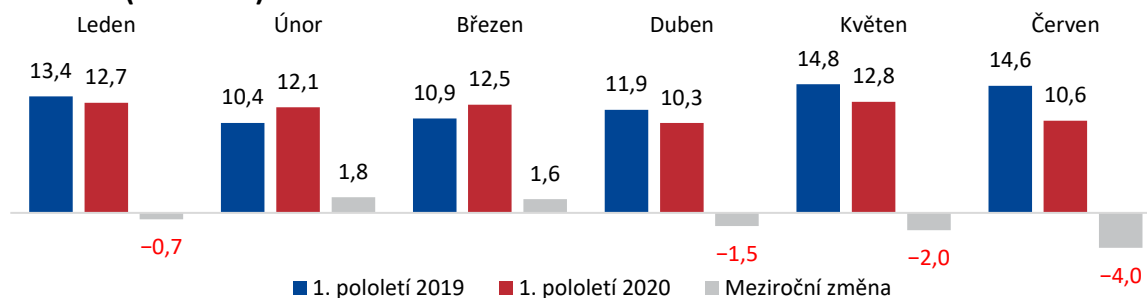
¹⁷ Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR schválila dne 21. 10. 2020 vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 137/2020 Sb., o některých úpravách v oblasti evidence tržeb v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu (sněmovní tisk č. 1056), a kterým se posouvá počátek účinnosti až na 1. leden 2023.

¹⁸ Zákon č. 80/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti daní a některé další zákony.

¹⁹ Zákon č. 256/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

Parlamentu ČR schválila novely zákonů, které měly napomoci výrobcům a prodejcům tabáku nebo pivovarům zmírnit ztrátu z odbytu po uzavření provozoven. Například schválením novely zákona č. 353/2003 Sb.²⁰ se prodloužila lhůta pro skladování a doprodej krabiček cigaret se starou sazbou spotřební daně do 30. června 2020 a zároveň se prodloužila doba stahování těchto cigaret z oběhu o jeden měsíc.

Graf č. 9 – Inkaso spotřebních daní včetně energetických daní v jednotlivých měsících (v mld. Kč)

Zdroj: informační portál MONITOR.

	1. pololetí 2019	1. pololetí 2020	
Daň z nabytí nemovitých věcí	6,80 mld. Kč	4,01 mld. Kč	↓ 2,79 mld. Kč
	Plnění RS na 55,32 %	Plnění RS na 34,00 %	

Pozn.: Při použití schváleného rozpočtu na rok 2020 platného na začátku roku by bylo plnění 29,72 %.

Při použití schváleného rozpočtu na rok 2020 platného od července 2020 by bylo plnění 125,39 %.

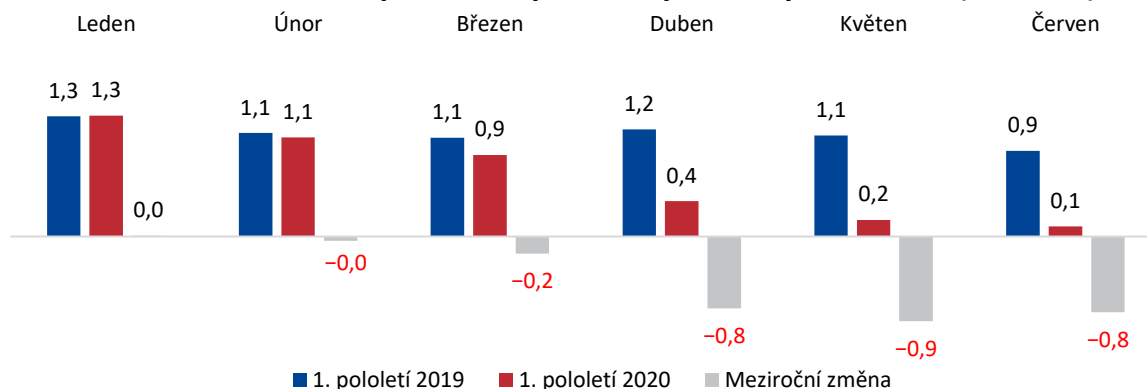
Schválený rozpočet daně z nabytí nemovitých věcí činil 13,5 mld. Kč.²¹ V průběhu 1. pololetí 2020 byl ovšem předložen vládní návrh zákona č. 386/2020 Sb.²², kterým dochází ke zrušení předmětné daně se zpětným účinkem k 1. prosinci 2019. V této souvislosti Ministerstvo financí v rámci přijatých liberačních balíčků fakticky odložilo podání příznání k dani z nabytí nemovitých věcí i platbu této daně do 31. 12. 2020 a prominulo sankce spojené s pozdějším podáním a placením. V souvislosti s možností poplatníka požádat o vrácení přeplatku této daně dojde v následujícím období k dalšímu snížení inkasa této daně.

²⁰ Zákon č. 229/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2.

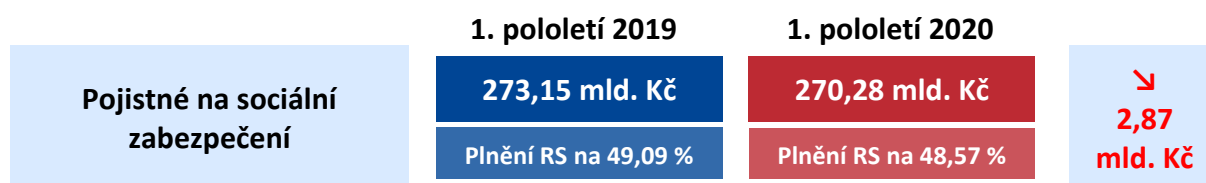
²¹ Zpráva ke státnímu rozpočtu České republiky na rok 2020 mimo jiné uvádí, že inkaso pro rok 2020 odhadované na úrovni 13,5 mld. Kč bude meziročně negativně ovlivněno dopadem zavedení osvobození prvního úplatného převodu bytu v rodinném domě, a to v předpokládané výši -0,1 mld. Kč.

²² Zákon č. 386/2020 Sb., kterým se zrušuje zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů, a mění a zrušují další související právní předpisy, byl schválen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR dne 15. září 2020. Účinnost od 1. ledna 2021.

Graf č. 10 – Inkaso daně z nabytí nemovitých věcí v jednotlivých měsících (v mld. Kč)

Zdroj: informační portál MONITOR.

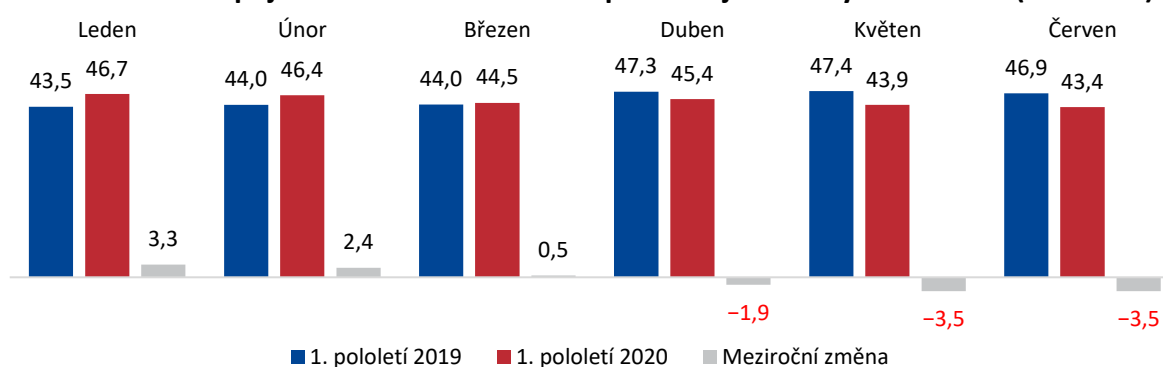

Pozn.: Při použití schváleného rozpočtu na rok 2020 platného na začátku roku by bylo plnění 46,09 %.

Při použití schváleného rozpočtu na rok 2020 platného od července 2020 by bylo plnění 50,16 %.

Příjmy z pojistného na sociální zabezpečení se meziročně snížily o 2,87 mld. Kč (tj. o 1,05 %). Snížení inkasa bylo úzce spjato s jednotlivými přijatými opatřeními k zamezení šíření onemocnění covid-19 na straně zaměstnanců, podnikatelů a firem (např. odklad záloh na důchodové pojištění a politiku zaměstnanosti pro všechny osoby samostatně výdělečně činné či dočasná nezaměstnanost z důvodu uzavření podnikatelských provozoven nebo z důvodu ošetřování člena rodiny vzhledem k uzavření škol a předškolních zařízení). Celkově došlo k zastavení dynamiky růstu objemu mezd a platů, a to i v návaznosti na postupné zvyšování míry nezaměstnanosti. S ohledem na očekávaný budoucí vývoj plnění pojistného na sociální zabezpečení byl v rámci změn zákona o SR původně schválený rozpočet snížen o 30 mld. Kč.

Graf č. 11 – Inkaso pojistného na sociální zabezpečení v jednotlivých měsících (v mld. Kč)

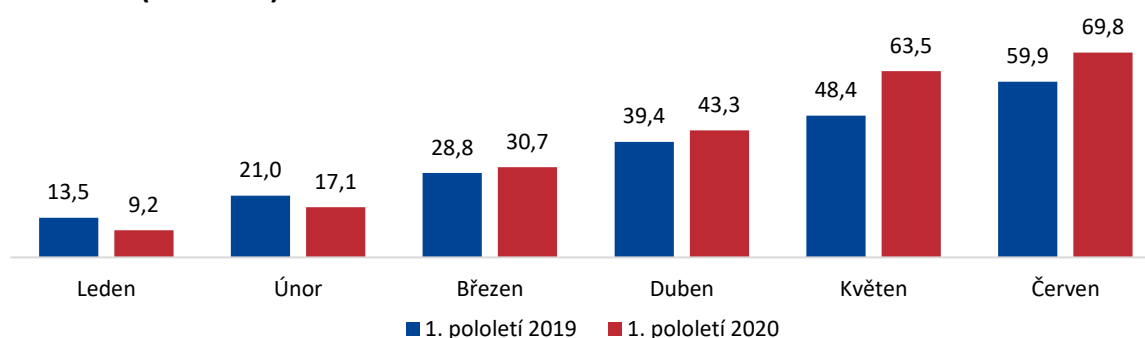

Zdroj: informační portál MONITOR.

	1. pololetí 2019	1. pololetí 2020	
Příjmy z EU/FM včetně SZP	59,88 mld. Kč	69,81 mld. Kč	↑ 9,93 mld. Kč
	Plnění RS na 64,75 %	Plnění RS na 63,39 %	

Příjmy z EU/FM včetně SZP se oproti 1. pololetí 2019 meziročně zvýšily o 9,93 mld. Kč (tj. o 16,58 %). Hlavní podíl na zvýšení přijatých prostředků ze zahraničí měly operační programy (dále také „OP“) *Podnikání a inovace* z programového období 2007–2013 (4,25 mld. Kč)²³ a *Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost* z programového období 2014–2020 (5,39 mld. Kč).

Graf č. 12 – Kumulativní plnění příjmů z EU/FM včetně SZP v jednotlivých měsících (v mld. Kč)

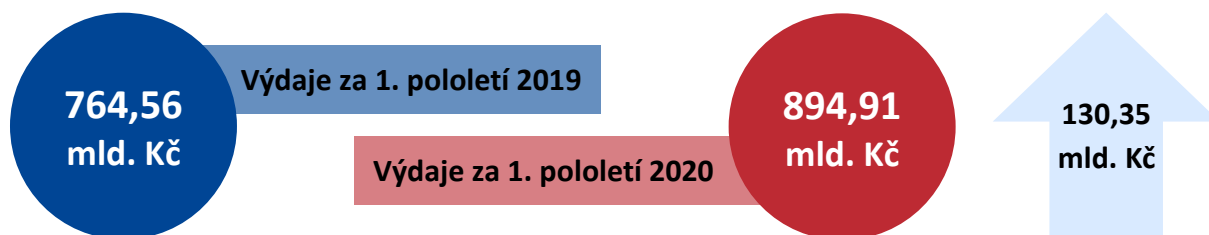
Zdroj: zprávy o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2019 a 2020, informační portál MONITOR.

Celkové příjmy státního rozpočtu za 1. pololetí 2020 výrazně ovlivnil propad ekonomiky způsobený rozšířením onemocnění covid-19 a zavedením vládních opatření k zastavení šíření nákazy. Na meziročním poklesu příjmů státního rozpočtu o více než 44 mld. Kč se podílely daňové příjmy, a to především daně z příjmů fyzických a právnických osob. Z rozhodnutí Ministerstva financí byla přijata řada opatření na podporu daňových subjektů, která mimo jiné poplatníkům prominula zálohy na daň z příjmů a posunula lhůtu pro podání přiznání k dani i lhůtu pro její zaplacení až do následujícího období.

Na výši plnění celkových příjmů státního rozpočtu bude mít vliv vedle skutečného stavu výkonnosti ekonomiky i schválení dalších opatření a zákonných úprav (např. možnost zpětného uplatnění daňové ztráty za zdaňovací období 2020, zrušení daně z nabytí nemovitých věcí nebo snížení sazeb DPH na ubytovací služby, kulturní a sportovní akce).

²³ Evropské komisi byla 29. května 2017 odeslána závěrečná zpráva o provádění OP *Podnikání a inovace*. Další postup uzavírání OP závisel na dořešení otevřených nesrovnalostí. Řídicí orgán obdržel dne 9. října 2020 dopis od Evropské komise, kterým se potvrdilo uzavření OP *Podnikání a inovace* realizovaného v programovém období 2007–2013, a to ke dni 13. května 2020.

V. Výdaje státního rozpočtu

Výdaje státního rozpočtu za 1. pololetí 2020 dosáhly 894,91 mld. Kč, což činilo 51,78 % rozpočtu výdajů stanoveného zákonem²⁴, který byl platný na konci června 2020 (schválený rozpočet výdajů činil 1 728,22 mld. Kč). Pokud by bylo čerpání výdajů vztaženo k původnímu schválenému rozpočtu²⁵ účinnému od začátku roku 2020 ve výši 1 618,12 mld. Kč, dosáhlo by 55,31 % a v případě porovnání s rozpočtem z července 2020²⁶ ve výši 1 864,82 mld. Kč by činilo 47,99 %. Oproti prvnímu pololetí roku 2019 došlo ke zvýšení výdajů o 17,05 %. Na meziročním nárůstu o 130,35 mld. Kč se podílely nejen běžné výdaje, které se zvýšily o 111,20 mld. Kč (o 15,47 %), ale rovněž kapitálové výdaje, které vzrostly o 19,16 mld. Kč (o 41,81 %). Jak je patrné z následující tabulky, **již od začátku roku docházelo k meziročnímu zvyšování čerpání celkových výdajů**, které bylo v každém měsíci kromě února vyšší o desítky miliard korun. Zmíněné **meziroční nárůsty se týkaly zejména běžných (provozních) výdajů**.

Tabulka č. 2 – Vývoj čerpání výdajů státního rozpočtu v jednotlivých měsících (v mld. Kč)

Měsíc	Celkové výdaje			Běžné výdaje			Kapitálové výdaje		
	2019	2020	Meziroční změna	2019	2020	Meziroční změna	2019	2020	Meziroční změna
Leden	112,99	132,13	19,14	111,41	129,48	18,07	1,58	2,65	1,07
Únor	124,30	124,51	0,21	119,55	118,78	-0,77	4,75	5,73	0,99
Březen	136,26	165,37	29,11	126,16	150,35	24,19	10,10	15,02	4,92
Duben	127,06	139,68	12,62	117,04	123,13	6,09	10,02	16,55	6,53
Květen	134,50	167,34	32,84	126,46	155,69	29,23	8,04	11,65	3,61
Červen	129,45	165,88	36,42	118,13	152,51	34,38	11,33	13,37	2,04

Zdroj: informační portál MONITOR.

²⁴ Zákon č. 208/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020, ve znění zákona č. 129/2020 Sb.

²⁵ Zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020.

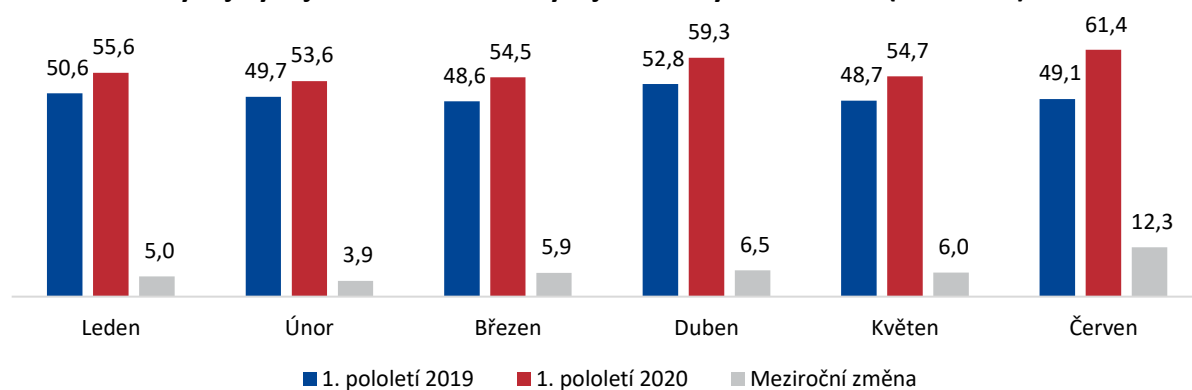
²⁶ Zákon č. 323/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020, ve znění pozdějších předpisů.

	1. pololetí 2019	1. pololetí 2020	
Běžné výdaje	718,74 mld. Kč	829,94 mld. Kč	↑ 111,20 mld. Kč
	Čerpání RS na 51,97 %	Čerpání RS na 52,42 %	

Pozn.: Při použití schváleného rozpočtu na rok 2020 platného na začátku roku by bylo čerpání 56,40 %.
Při použití schváleného rozpočtu na rok 2020 platného od července 2020 by bylo čerpání 49,10 %.

Běžné výdaje se opět meziročně zvýšily a na konci 1. pololetí 2020 dosáhly 829,94 mld. Kč. **Na vyšším meziročním čerpání běžných výdajů se nejvíce podílely výdaje na sociální dávky** (součást neinvestičních transferů obyvatelstvu), které meziročně vzrostly o 39,69 mld. Kč (tj. o 13,25 %) na 339,21 mld. Kč. Již od ledna 2020, kdy byly zvýšeny důchody, rodičovský příspěvek a příspěvek na péči, docházelo k pravidelnému meziročnímu růstu sociálních dávek, který byl ještě umocněn zavedenými vládními opatřeními v květnu a červnu (zvýšení nemocenského a ošetřovného).

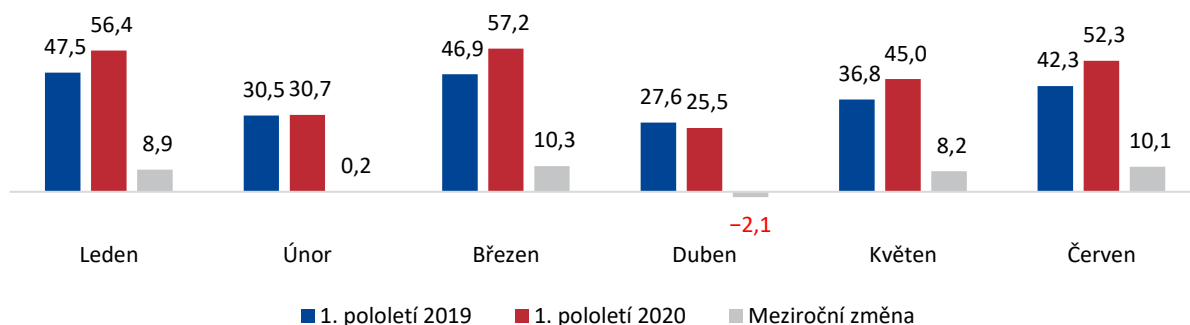
Graf č. 13 – Vývoj výdajů na sociální dávky v jednotlivých měsících (v mld. Kč)

Zdroj: informační portál MONITOR.

Další významnou složku běžných výdajů tvořily neinvestiční transfery veřejnoprávním subjektům a mezi peněžními fondy téhož subjektu a platby daní (celkem 267,07 mld. Kč), z kterých nejvíce způsobily meziroční nárůst čerpání neinvestiční transfery krajům, neinvestiční příspěvky zřízeným příspěvkovým organizacím a neinvestiční transfery fondům sociálního a veřejného zdravotního pojištění. Neinvestiční transfery krajům se meziročně zvýšily o 14,79 mld. Kč (tj. o 15,51 %) na 110,15 mld. Kč z důvodu navýšení peněžních prostředků směřujících do regionálního školství. Vlivem zvýšení neinvestičních příspěvků zřízeným příspěvkovým organizacím v březnu a zejména v květnu (zvýšení výdajů na lůžkovou péči fakultních a ostatních nemocnic) došlo také u těchto výdajů k pololetnímu meziročnímu nárůstu o 9,01 mld. Kč (o 98,70 %) na 18,15 mld. Kč. Zejména v důsledku zvýšení platby státu za státní pojištěnce došlo k nárůstu také u neinvestičních transferů fondům sociálního a veřejného zdravotního pojištění o 5,03 mld. Kč (o 13,97 %), které na konci pololetí 2020 činily 41,02 mld. Kč.

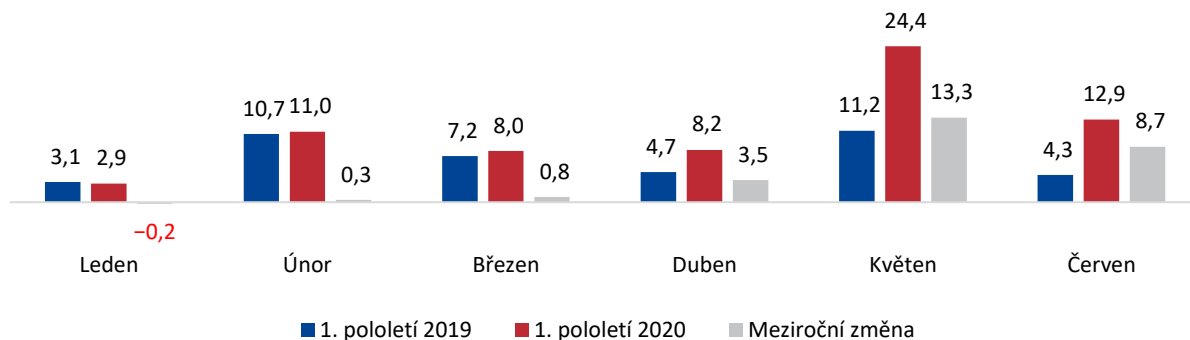
Graf č. 14 – Vývoj výdajů na neinvestiční transfery veřejnoprávním subjektům a mezi peněžními fondy téhož subjektu a na platby daní v jednotlivých měsících (v mld. Kč)

Zdroj: informační portál MONITOR.

V druhém čtvrtletí 2020 došlo v souvislosti s onemocněním covid-19 a učiněnými opatřeními na podporu exportu a zvýšení konkurenceschopnosti k výraznému nárůstu neinvestičních transferů soukromoprávním subjektům, které se meziročně v pololetí zvýšily o 26,34 mld. Kč (o 63,98 %) na 67,51 mld. Kč. Největší nárůst byl vykázán u neinvestičních transferů právními osobami typu nefinančních podnikatelských subjektů (meziročně o 13,57 mld. Kč, tj. o 52,15 %). Neinvestiční transfery finančním a podobným institucím ve vlastnictví státu se meziročně také zvýšily (o 8,69 mld. Kč, tj. o 2 618,98 %), a to z důvodu doplnění pojistných fondů Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a.s., a zavedených opatření v rámci OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020.

Graf č. 15 – Vývoj výdajů na neinvestiční transfery soukromoprávním subjektům v jednotlivých měsících (v mld. Kč)

Zdroj: informační portál MONITOR.

Na konci třetího čtvrtletí roku 2020 činily běžné výdaje 1 205,07 mld. Kč (meziročně o 165,93 mld. Kč více), přičemž schválený rozpočet byl čerpán ze 71,3 %.

V období zhoršující se ekonomické situace, rostoucích mandatorních výdajů, které jsou dány zákony či smluvními závazky, a zavedených vládních opatření v boji proti pandemii covidu-19 by bylo vhodné hledat úspory v dalších složkách běžných výdajů. K výraznému meziročnímu snížení běžných výdajů v 1. pololetí 2020 však došlo pouze u jedné rozpočtové položky, a to u položky 5141 – Úroky vlastní, na které byl vykázán meziroční pokles o 4,37 mld. Kč. Naopak v pololetí roku 2019, kdy byla hospodářská a společenská

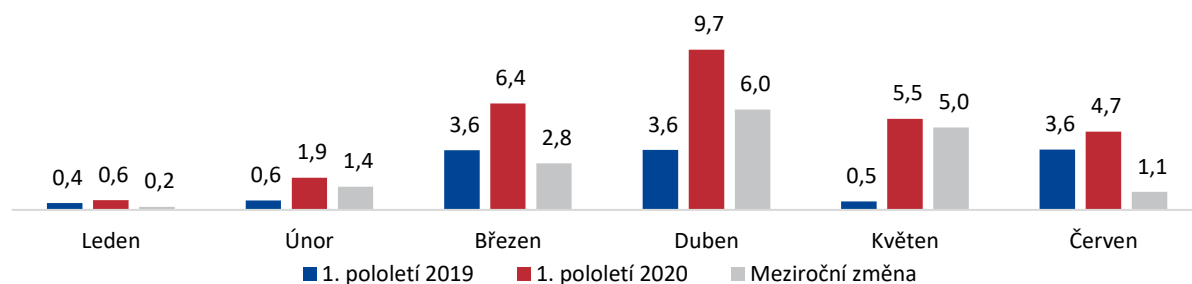
situace odlišná, byl zmíněný pokles vykázán u čtyř rozpočtových položek běžných výdajů (5141 – Úroky vlastní, 5189 – Jistoty, 5192 – Poskytnuté náhrady a 5214 – Neinvestiční transfery finančním a podobným institucím ve vlastnictví státu) v souhrnné výši 12,27 mld. Kč.

	1. pololetí 2019	1. pololetí 2020	
Kapitálové výdaje	45,82 mld. Kč	64,98 mld. Kč	↗ 19,16 mld. Kč
	Čerpání RS na 37,47 %	Čerpání RS na 44,84 %	

Pozn.: Při použití schváleného rozpočtu na rok 2020 platného na začátku roku by bylo čerpání 44,29 %.
Při použití schváleného rozpočtu na rok 2020 platného od července 2020 by bylo čerpání 37,25 %.

Kapitálové výdaje na konci 1. pololetí 2020 dosáhly 64,98 mld. Kč, což znamenalo meziroční zvýšení o 19,16 mld. Kč (o 41,81 %). **Ke zvýšení došlo zejména u kapitálových výdajů z tuzemských zdrojů, tyto výdaje se meziročně zvýšily o 85,23 %**, což bylo oproti předchozímu období téměř o 60 p. b. více. **Vyšší investiční aktivita souvisí mj. s blížícím se koncem programového období 2014–2020.** Nejvyšší nárůst byl vykázán u investičních transferů státním fondům, a to o 16,50 mld. Kč (o 133,77 %) na 28,83 mld. Kč. Investiční transfery státním fondům tvořily polovinu všech investičních transferů, které v pololetí 2020 činily celkem 56,82 mld. Kč. Vlivem vyšších výdajů do armády (zejména v březnu a dubnu 2020) se také oproti předchozímu období zvýšily investiční nákupy a související výdaje o 2,35 mld. Kč (o 43,23 %).

Graf č. 16 – Vývoj výdajů na investiční transfery státním fondům v jednotlivých měsících (v mld. Kč)

Zdroj: informační portál MONITOR.

Na konci třetího čtvrtletí 2020 bylo čerpání kapitálových výdajů 105,90 mld. Kč (meziročně o 20,80 mld. Kč více), z čehož **téměř 86 % tvořily investiční transfery. Otázkou zůstává, kolik těchto investičních prostředků bylo skutečně investováno, a ne pouze přesunuto (transferováno) ze státního rozpočtu do rozpočtů jiných subjektů, kde mohly zůstat v daném roce nevyužity.** Největší část investičních transferů tvořily investiční transfery veřejným rozpočtům, které na konci třetího čtvrtletí dosáhly téměř 65 mld. Kč. Územním samosprávným celkům se však dlouhodobě nedaří v daném roce čerpat disponibilní rozpočet investičních výdajů, a proto se jim zvyšují stavy finančních prostředků na

bankovních účtech (viz kapitola VII. Výsledky hospodaření územních rozpočtů). V důsledku toho zůstávají uvolněné prostředky státního rozpočtu na účtech územních samosprávných celků bez využití v daném roce.

Výdaje státního rozpočtu převedené z kapitoly 398 – Všeobecná pokladní správa v souvislosti s epidemií nemoci covid-19

Celkovou výši výdajů ovlivnila také situace ohledně onemocnění covid-19 a učiněná opatření vlády, která se projevila ve vyšším čerpání výdajů především v druhém čtvrtletí 2020. V souvislosti s tímto onemocněním bylo v 1. pololetí 2020 z kapitoly 398 – Všeobecná pokladní správa převedeno do ostatních kapitol celkem 42,33 mld. Kč. Na konci června bylo z těchto prostředků vyčerpáno 31,82 mld. Kč, což činilo 3,56 % celkových výdajů státního rozpočtu za 1. pololetí 2020.

Tabulka č. 3 – Peněžní prostředky převedené z kapitoly 398 – Všeobecná pokladní správa do ostatních kapitol státního rozpočtu v třídění dle účelu (v mil. Kč)

Název účelu výdajů	Rozpočet konečný	Skutečnost
Výdaje spojené s epidemií COVID-19	3 393,65	3 023,32
Výdaje spojené s epidemií COVID-19 dle UV č. 296/2020 (nákup ochranných prostředků)	1 200,00	955,63
Výdaje spojené s epidemií COVID-19 (aktuální opatření Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu, a.s.)	1 000,00	0,00
Výdaje spojené s epidemií COVID-19 (centrální nákupy ochranných prostředků a zajištění jejich dalšího financování)	4 316,00	3 500,09
Výdaje spojené s epidemií COVID-19 (Cílený program podpory zaměstnanosti)	14 476,00	13 574,70
Výdaje spojené s epidemií COVID-19 (ochranné prostředky a další vybavení)	1 757,21	1 012,86
Výdaje spojené s epidemií COVID-19 (oddlužení vybraných nemocnic)	6 595,76	6 595,76
Navýšení prostředků na služební příjmy příslušníků Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR v r. 2020	1 200,00	609,23
Výdaje na pořízení státních hmotných rezerv	1 242,79	0,00
Výdaje spojené s epidemií COVID-19 (Program Ošetřovné pro OSVČ)	2 000,00	1 191,09
Výdaje spojené s epidemií COVID-19 (Program COVID - NÁJEMNÉ)	2 500,00	0,00
Výdaje spojené s epidemií COVID-19 (odměny pro zdravotnické pracovníky a mobilní odběrové týmy)	1 152,50	1 124,50
Další výdaje spojené s epidemií COVID-19*	1 492,34	229,99
Celkem	42 326,24	31 817,16

Zdroj: informační portál MONITOR.

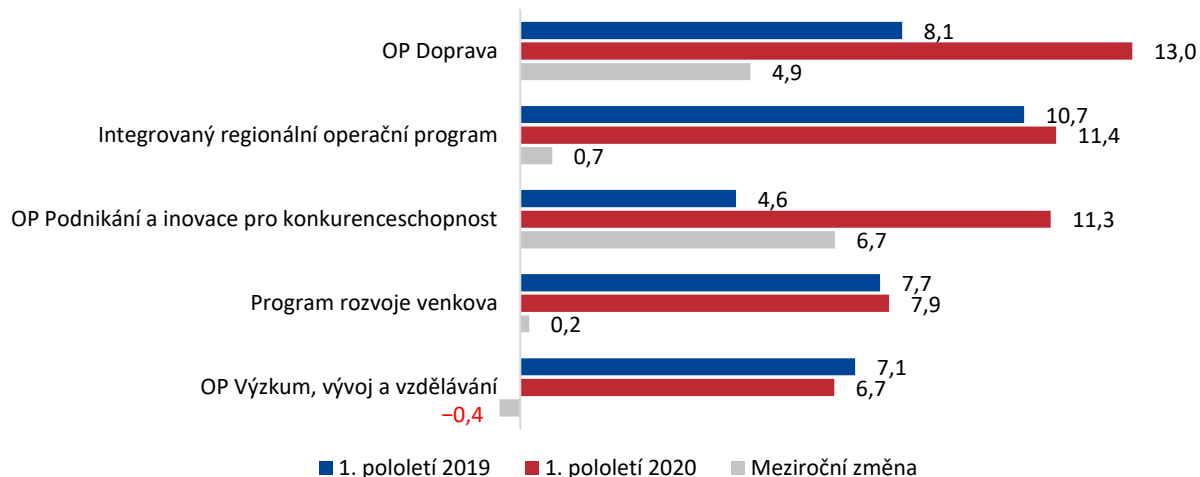
* Položka *Další výdaje spojené s epidemií COVID-19* obsahuje souhrn ostatních peněžních prostředků, jejichž rozpočet byl dle účelu nižší než 1 mld. Kč.

Nejvíce výdajů bylo čerpáno v souvislosti s udržením zaměstnanosti, nákupem ochranných prostředků a oddlužením některých nemocnic. Naopak v prvním pololetí nedošlo k čerpání prostředků určených na podporu nájemného, pořízení státních hmotných rezerv a dotaci Podpůrnému a garančnímu rolnickému a lesnickému fondu, a.s., na zajištění potravinové soběstačnosti.

Na konci třetího čtvrtletí 2020 činil konečný rozpočet prostředků převedených z kapitoly 398 – *Všeobecná pokladní správa* v souvislosti s nemocí covid-19 celkem 58,71 mld. Kč, přičemž čerpání těchto prostředků dosáhlo výše 38,24 mld. Kč. V rámci této kapitoly došlo ještě k podpoře exportu a přesunu peněžních prostředků ve výši 4 mld. Kč do fondu Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a.s., na krytí závazků z poskytovaných záruk v souvislosti s pandemií covidu-19.

	1. pololetí 2019	1. pololetí 2020	
Výdaje EU/FM včetně SZP	57,72 mld. Kč	69,29 mld. Kč	↗ 11,57 mld. Kč
	Čerpání RS na 62,42 %	Čerpání RS na 62,91 %	

Celkové výdaje spolufinancované z rozpočtu EU/FM včetně společné zemědělské politiky dosáhly v 1. pololetí 2020 výše 69,29 mld. Kč, což je o 11,57 mld. Kč (o 20,04 %) více než v roce 2019. K meziročnímu nárůstu došlo jak u běžných výdajů, které činily 33,92 mld. Kč, tak u kapitálových výdajů, které dosáhly 35,37 mld. Kč. Vyšší výdaje byly spojeny s blížícím se koncem programového období 2014–2020, čerpáním prostředků na realizaci finančních nástrojů (finanční nástroj *Expanze – záruky*) a meziročně vyšším čerpáním výdajů krytých nároky z nespotřebovaných výdajů o 38,64 %, které vzrostlo o 4,73 mld. Kč na 16,98 mld. Kč. Společná zemědělská politika dosáhla podobné výše jako v předchozím období (17,63 mld. Kč v pololetí 2020 a 17,39 mld. Kč v pololetí 2019), výdaje *Programu rozvoje venkova 2014–2020* činily 7,86 mld. Kč a přímé platby zemědělcům byly 9,55 mld. Kč. Nejvíce se meziročně zvýšily výdaje *OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020* a *OP Doprava 2014–2020*, naopak například u *OP Výzkum, vývoj a vzdělávání 2014–2020* došlo k poklesu, jak je patrné z následujícího grafu.

Graf č. 17 – Porovnání čerpání výdajů z rozpočtu EU/FM u vybraných programů programového období 2014–2020 v pololetí let 2019 a 2020 (v mld. Kč)

Zdroj: informační portál MONITOR.

Pozn.: Do grafu byly vybrány pouze programy s pololetním čerpáním v roce 2020 vyšším než 5 mld. Kč.

Na konci 1. pololetí 2020 měla ČR z celkové alokace ve výši 32,38 mld. € smluvně zajištěno 28,57 mld. €, tedy 88 %. Přestože dochází ke zlepšování implementace dotací, stále ČR nedosahuje průměru EU, který na konci června 2020 činil 92 %. Stav finančních prostředků v žádostech o průběžnou platbu odeslaných Evropské komisi dosáhl 15,69 mld. €, což bylo 48 % z celkové alokace.

Výdaje státního rozpočtu byly v prvním pololetí 2020 meziročně vyšší o 130,35 mld. Kč zejména z důvodu nárůstu mandatorních výdajů a neinvestičních transferů krajům, soukromoprávním subjektům a zřízeným příspěvkovým organizacím. K tomuto výsledku přispěly rovněž kapitálové výdaje, u kterých se zvýšilo čerpání konečného rozpočtu o 8 p. b. Čerpání výdajů bylo také ovlivněno výdaji souvisejícími s vládními opatřeními proti šíření onemocnění covid-19. Především v důsledku těchto skutečností dosáhly celkové výdaje v prvním pololetí 894,91 mld. Kč. Konečná výše výdajů za rok 2020 bude velmi záviset na průběhu epidemie onemocnění covid-19 a případných dalších vládních opatřeních. Pokud by však byla na konci roku 2020 meziroční procentní změna výše výdajů stejná jako v pololetí, tedy 17 %, byly by celkové výdaje za rok 2020 oproti jejich schválenému rozpočtu nižší přibližně o 50 mld. Kč (za předpokladu platnosti aktuálního zákona o státním rozpočtu z července 2020).²⁷

²⁷ Schválený rozpočet výdajů z července 2020 činí 1 864,82 mld. Kč, hypotetická výše výdajů na konci roku by byla za nezměněných podmínek 1 816,30 mld. Kč. Dosažená úspora výdajů by tak činila téměř 50 mld. Kč oproti schválenému rozpočtu.

VI. Saldo hospodaření státního rozpočtu a výhled plnění do konce roku 2020

Hospodaření státního rozpočtu skončilo k 30. 6. 2020 schodkem ve výši 195,25 mld. Kč. Jedná se o meziroční zhoršení oproti 1. pololetí roku 2019 o 174,56 mld. Kč. Zároveň jde o nejvyšší schodek v historii samostatné České republiky. Prvotně plánovaný schodek státního rozpočtu na rok 2020 byl ve výši 40 mld. Kč, přičemž schodek za měsíce leden a únor 2020 byl mimořádně vysoký i bez vlivu opatření k zamezení šíření onemocnění covid-19. V roce 2019, pro nějž byl stanoven stejný deficit, tj. ve výši 40 mld. Kč, činil schodek za měsíce leden a únor pouze 19,91 mld. Kč, tedy o 7,51 mld. Kč méně než v roce 2020.

Schodek za leden a únor 2020 činil 27,42 mld. Kč. Původně schválený schodek ve výši 40 mld. Kč byl naplněn na téměř 69 % za pouhé dva měsíce roku 2020. Důvodem byl vysoký meziroční růst běžných výdajů.

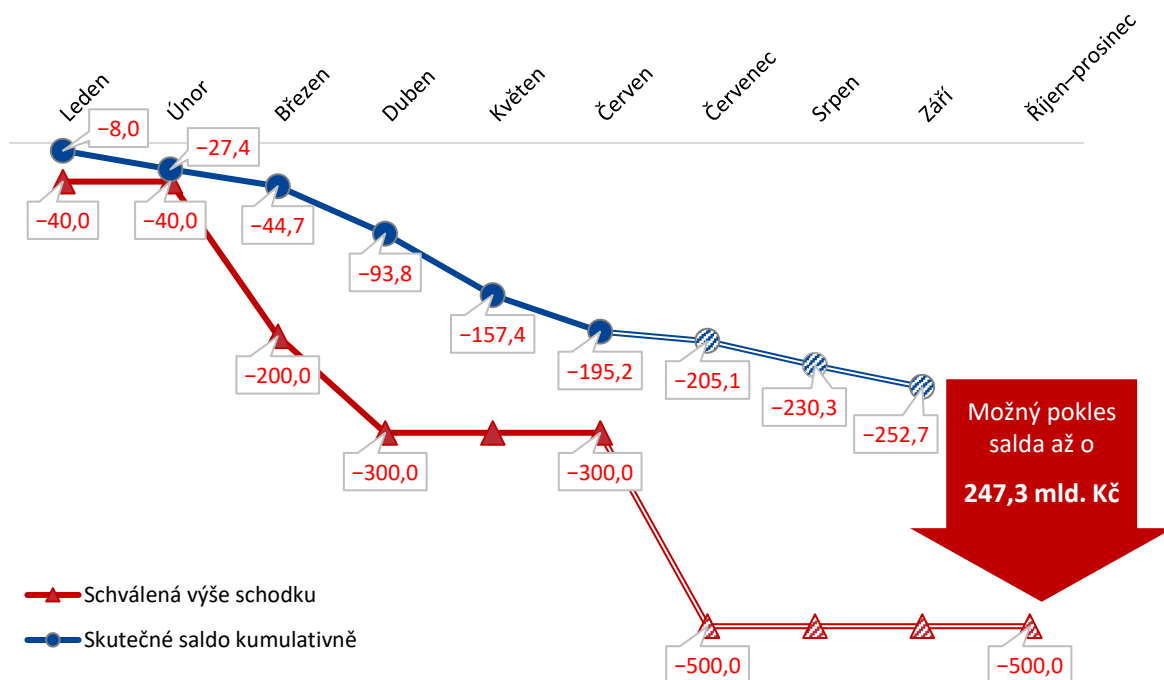
V březnu 2020 prohlásila Světová zdravotnická organizace šíření onemocnění covid-19 za pandemii. Následně v České republice vláda zavedla razantní opatření k zamezení šíření onemocnění covid-19, která měla odvrátit kolaps zdravotnictví způsobený jednak neznalostí nového viru, ale zejména nedostatkem hygienických ochranných prostředků. Tato opatření měla negativní dopad na ekonomiku. V důsledku těchto kroků došlo k rekordnímu nárůstu schodku za 1. pololetí roku 2020. Během března a dubna 2020 schválila PSP ČR zákony, kterými se měnil zákon o státním rozpočtu na rok 2020, čímž došlo ke zvýšení schodku na 200 mld. Kč²⁸ a následně na 300 mld. Kč²⁹. Navýšení nebylo konečné, v červenci 2020, tj. začátkem 2. pololetí, došlo ke schválení novely³⁰, která navýšila schodek na 500 mld. Kč, viz následující graf.

²⁸ Zákon č. 129/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020.

²⁹ Zákon č. 208/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020, ve znění zákona č. 129/2020 Sb.

³⁰ Zákon č. 323/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020, ve znění pozdějších předpisů.

Graf č. 18 – Vývoj salda státního rozpočtu v jednotlivých měsících roku 2020 (v mld. Kč)

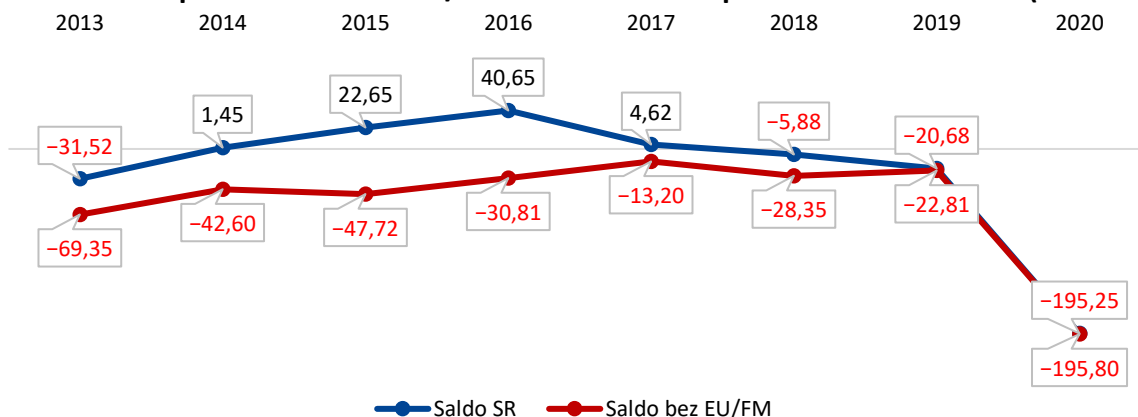

Zdroj: informační portál MONITOR.

Pozn.: Deficit se během posledního čtvrtletí může navýšit až o 247,3 mld. Kč na schválený schodek 500 mld. Kč.

Saldo očištěné o prostředky na programy či projekty spolufinancované z rozpočtu EU/FM, které byly předfinancovány ze SR a následně proplaceny z rozpočtu EU/FM, v 1. pololetí 2020 činilo 195,8 mld. Kč. Ze státního rozpočtu bylo v rámci předfinancování realizace společných programů ČR a EU/FM vydáno 69,3 mld. Kč. Do státního rozpočtu bylo přijato z prostředků EU/FM 69,9 mld. Kč. Saldo příjmů a výdajů za 1. pololetí 2020 skončilo přebytkem 0,6 mld. Kč.

Graf č. 19 – Vliv peněžních toků z EU/FM na saldo SR v 1. pololetí let 2013–2020 (v mld. Kč)

Zdroj: Zpráva o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2020, informační portál MONITOR.

Na výsledné saldo SR k 31. 12. 2020 bude mít výrazný vliv šíření onemocnění covid-19. Již před vypuknutím pandemie covid-19 se očekávalo další zpomalení ekonomického růstu. Lze také očekávat hluboký propad ekonomické aktivity, v jehož důsledku poklesnou daňové

příjmy a zároveň budou vynakládány vyšší výdaje na boj proti šíření epidemie a podporu ekonomiky. V důsledku těchto skutečností se schodek může navyšovat nejen v roce 2020, ale i v dalších letech. Financování schodku státního rozpočtu bude pokryto zejména vydáváním státních dluhopisů. **Státní dluh již v průběhu roku poprvé v historii ČR překročil hranici 2 bilionů Kč, když jeho stav k 30. 6. 2020 činil 2 156,9 mld. Kč.**

Hospodaření státního rozpočtu za 1. pololetí roku 2020 skončilo nejhorším výsledkem v historii ČR. Původně plánovaný schodek 40 mld. Kč neodpovídal zpomalování ekonomiky a vzhledem k mimořádné krizi v souvislosti s pandemií nemoci covid-19 byl navýšen až na 500 mld. Kč.

VII. Výsledky hospodaření územních rozpočtů

Souhrnné hospodaření územních rozpočtů po konsolidaci skončilo na konci 1. pololetí 2020 v přebytku 21,4 mld. Kč (nejvyšší přebytek vykázaly kraje: 12,7 mld. Kč). **V porovnání s 1. pololetím 2019 došlo ke zhoršení celkového výsledku hospodaření o 28,6 mld. Kč, což bylo způsobeno nejen vyššími výdaji, ale také nízkým růstem celkových příjmů oproti minulým rokům.** Nejvíce se zhoršilo hospodaření obcí (o 18,0 mld. Kč).

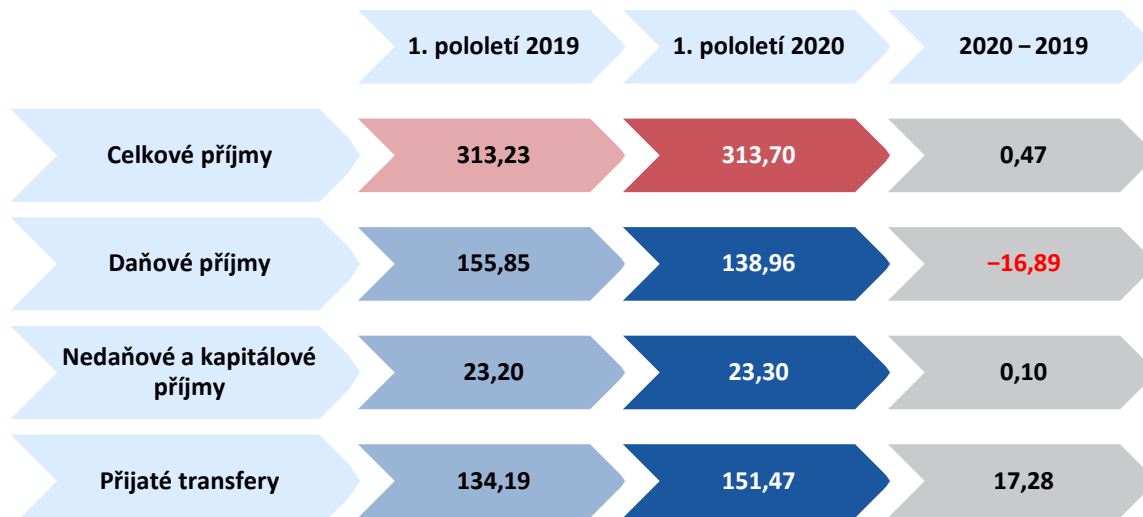
	Saldo hospodaření v 1. pololetí 2019	Saldo hospodaření v 1. pololetí 2020	Meziroční změna
Územní rozpočty celkem	50,09 mld. Kč	21,44 mld. Kč	↓ 28,65 mld. Kč
Kraje	23,35 mld. Kč	12,67 mld. Kč	↓ 10,68 mld. Kč
Obce	26,37 mld. Kč	8,37 mld. Kč	↓ 18,00 mld. Kč
Regionální rady regionů soudržnosti a dobrovolné svazky obcí	0,37 mld. Kč	0,33 mld. Kč	↓ 0,04 mld. Kč

Zdroj: zprávy o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2019 a 2020.

Pozn.: Z důvodu konsolidace je součet na úrovni republiky odlišný od součtu jednotlivých úrovní, tj. krajů, obcí, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti.

Celkové příjmy územních rozpočtů v 1. pololetí 2020 meziročně vzrostly pouze o 0,5 mld. Kč na 313,7 mld. Kč. Důvodem byl zejména růst přijatých transferů o 17,3 mld. Kč a pokles daňových příjmů o 16,9 mld. Kč. Největší část (téměř 69 %) z celkových přijatých transferů ve výši 151,5 mld. Kč získaly územní rozpočty z kapitoly 333 – *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* a byla určena na financování regionálního školství (celkem 104,2 mld. Kč). Tyto prostředky meziročně vzrostly o 11,7 mld. Kč především z důvodu vládního rozhodnutí³¹ o navýšení platů.

³¹ Usnesení vlády ČR ze dne 4. 11. 2019 č. 788, kterým se mění nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení vlády č. 304/2014 Sb., o platových poměrech státních zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů.

Schéma č. 3 – Celkové příjmy územních rozpočtů za 1. pololetí 2019 a 2020 (v mld. Kč)

Zdroj: zprávy o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2019 a 2020.

Vlastní příjmy územních rozpočtů (tj. příjmy daňové, nedaňové a kapitálové) v 1. pololetí 2020 meziročně poklesly o 16,8 mld. Kč a celkově dosáhly 162,3 mld. Kč. Na této skutečnosti se podílely hlavně daňové příjmy, které se snížily o 16,9 mld. Kč na 139,0 mld. Kč z důvodu poklesu ekonomiky ČR od začátku roku 2020. Snížení ekonomiky bylo způsobeno zejména vládními opatřeními proti šíření onemocnění covid-19 ve 2. čtvrtletí 2020. Obcí a krajů se týkal např. kompenzační bonus³² na základě zákona č. 159/2020 Sb.³³. Největší snížení daňových příjmů nastalo u obcí (o 13,2 mld. Kč), pro něž jsou daně hlavním zdrojem příjmů. Výpadek daňových příjmů byl obcím kompenzován v srpnu 2020 příspěvkem ze státního rozpočtu ve výši 13,4 mld. Kč³⁴.

Meziročně vyšší přijaté transfery (většina ze státního rozpočtu) pokryly výpadek daňových příjmů územních rozpočtů v 1. pololetí 2020 a zajistily mírný meziroční růst celkových příjmů těchto rozpočtů.

Celkové výdaje územních rozpočtů v 1. pololetí 2020 dosáhly 292,3 mld. Kč a meziročně vzrostly o 29,1 mld. Kč. Důvodem byly zejména o 23,5 mld. Kč vyšší běžné výdaje (celkem činily 245,8 mld. Kč). Největší meziroční zvýšení běžných výdajů vykázaly kraje (o 18,0 mld. Kč), a to hlavně kvůli financování regionálního školství.

Čerpání kapitálových výdajů v 1. pololetí 2020 meziročně vzrostlo o 5,6 mld. Kč na celkových 46,5 mld. Kč. Nejvyšší meziroční zvýšení kapitálových výdajů vykázaly kraje,

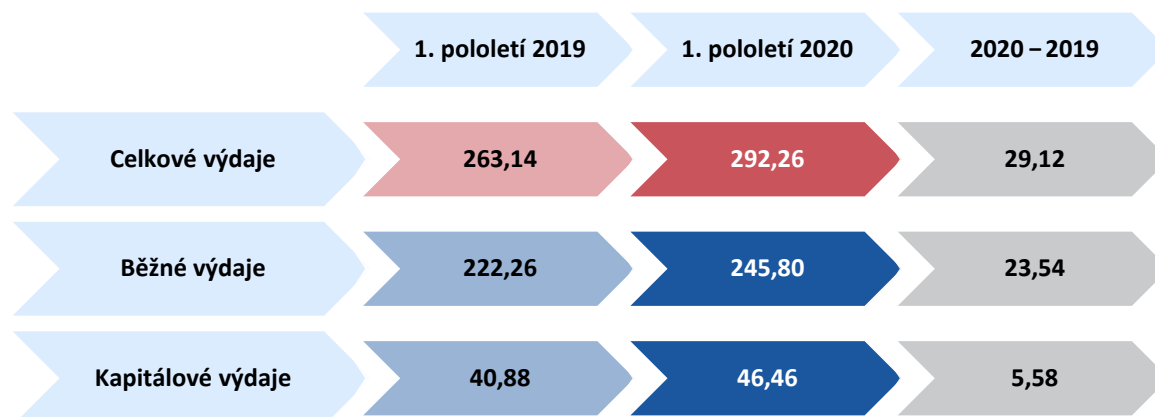
³² Kompenzační bonus je koncipován jako vratka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, která patří mezi sdílené daně mezi státem, obcemi a kraji.

³³ Zákon č. 159/2020 Sb., o kompenzačním bonusu v souvislosti s krizovými opatřeními v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2.

³⁴ Vládní návrh zákona o zmírnění dopadu poklesu daňových příjmů obcí v roce 2020 v souvislosti s epidemií koronaviru označovaného jako SARS CoV-2.

konkrétně o 2,7 mld. Kč, což představovalo růst o více než 25 %. Kapitálové výdaje krajů tak činily celkem 13,2 mld. Kč. Naproti tomu obcím meziročně vzrostly kapitálové výdaje pouze o 8,5 % (tj. o 2,6 mld. Kč) na 33,3 mld. Kč. **Ačkoliv celková výše kapitálových výdajů za 1. pololetí 2020 byla nejvyšší v historii ČR, tak z celkových disponibilních kapitálových prostředků ve výši 147,5 mld. Kč nevyužily územní rozpočty celkem 101,0 mld. Kč, což byla naopak nejvyšší nevyčerpaná pololetní částka za posledních 9 let.**

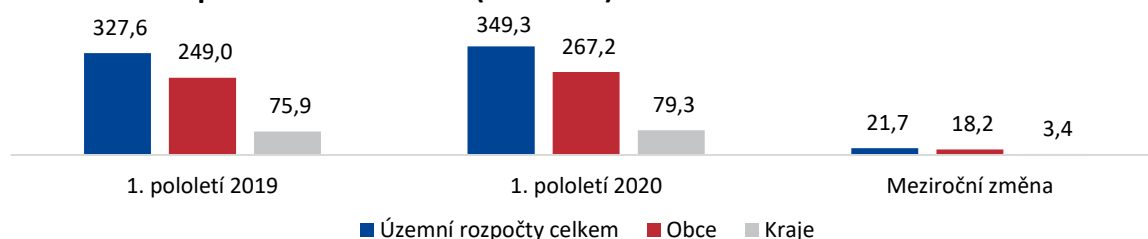
Schéma č. 4 – Celkové výdaje územních rozpočtů za 1. pololetí 2019 a 2020 (v mld. Kč)

Zdroj: zprávy o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2019 a 2020.

Přebytkové hospodaření v 1. pololetí 2020 se projevilo dalším růstem stavu finančních prostředků na bankovních účtech územních rozpočtů (vč. jimi zřizovaných příspěvkových organizací) o 21,7 mld. Kč na celkových 349,3 mld. Kč. Nastala tak situace, kdy územní samosprávné celky měly na bankovních účtech vyšší částku (o 57 mld. Kč), než činily jejich pololetní výdaje. K nárůstu stavu na bankovních účtech došlo především na úrovni obcí a jejich příspěvkových organizací (o 18,2 mld. Kč), z toho nejvíce vzrostl stav na účtech samotných obcí (o 9,4 mld. Kč). Naproti tomu samotným krajům stav finančních prostředků na bankovních účtech meziročně poklesl o 1,6 mld. Kč.

Graf č. 20 – Stavy finančních prostředků na bankovních účtech územních rozpočtů v 1. pololetí 2019 a 2020 (v mld. Kč)

Zdroj: zprávy o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2019 a 2020.

Hospodaření územních rozpočtů skončilo v 1. pololetí 2020 přebytkem především kvůli nižšímu čerpání disponibilních investičních prostředků a vyšším transferům ze státního rozpočtu. V důsledku toho opět došlo k navýšení stavu finančních prostředků na bankovních účtech územních rozpočtů, místo aby je územní samosprávné celky využily zejména na realizaci investičních projektů. Finanční rezervy k 30. 6. 2020 byly 7,5krát vyšší než kapitálové výdaje za 1. pololetí 2020.

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
DPH	daň z přidané hodnoty
EU	Evropská unie
FM	finanční mechanismy
HDP	hrubý domácí produkt
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
OP	operační program
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
p. b.	procentní bod
PSP ČR	Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
RS	rozpočet schválený
SR	státní rozpočet
SZP	společná zemědělská politika
UV	usnesení vlády

